WOJEWODA ŚLĄSKI

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR NPII.4131.4.33.2018

WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

z dnia 2 marca 2018 r.

w sprawie zmiany nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), dalej jako „ustawa”

zarządza się, co następuje:

§ 1. Dokonuje się zmiany nazwy ulicy "***Józefa Wasowskiego***" (35162) położonej na terenie Miasta Częstochowa na całym jej przebiegu, na ulicę **"gen. bryg. Janusza Gąsiorowskiego"**.

§ 2. Wykonanie zarządzenia zastępczego powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowa.

§ 3. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

§ 4. Zarządzenie zastępcze podlega wykonaniu począwszy od dnia wejścia w życie.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. W przypadku niewykonania tego obowiązku w ww. terminie tj. do dnia 2 września 2017 r. właściwy wojewoda ma obowiązek wydania zarządzenia zastępczego, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął wyżej wskazany termin. Wydanie ww. zarządzenia zastępczego, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy winno zostać poprzedzone uzyskaniem opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z przepisem art. 1.

W przedmiotowej sprawie Wojewoda Śląski pismem Nr NPII.4100.320.2017 z dnia 23 października 2017 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta Częstochowy z prośbą o udzielenie informacji, dotyczącej ulicy "Józefa Wasowskiego" położonej na terenie Miasta Częstochowa, a mianowicie: kto i kiedy nadał nazwę ww. ulicy - w przypadku, gdy była to Rada Miasta Częstochowy (Rada Narodowa), poproszono o wskazanie i przesłanie Wojewodzie uchwały w sprawie nadania nazwy ww. ulicy wraz z uzasadnieniem.

W odpowiedzi na wyżej wskazaną korespondencję pismem Nr GK-IV.6625.23.2017 z 25 października 2017r. wskazano, że przedmiotowa ulica, stanowi drogę publiczną w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jedn. Dz.U. 2016 r., poz. 1440 ze zm.) na mocy uchwały Nr 144/XII/99 Rady Miasta Częstochowy z dnia 28 czerwca 1999 roku w sprawie zaliczenia ulic do kategorii dróg gminnych i ustalenia ich przebiegu na terenie miasta Częstochowy. W załączniku nr 1 ww. uchwały wymieniona jest ulica Wasowskiego Józefa. Jednocześnie wskazano, że Miasto nie posiada wiedzy, kto i kiedy nadał nazwę przedmiotowej drodze. Nazwa ulicy Wasowskiego widnieje na planie Częstochowy z 1964 r. oraz na mapie ewidencji gruntów i budynków z 1965 r.

Powyżej wskazanej ulicy "Józefa Wasowskiego" w Częstochowie w Centralnym Rejestrze Ulic (ULIC) prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny nadano identyfikator 35162.

Wojewoda Śląski realizując wymóg wynikający z art. 2 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 3 ustawy, pismem z dnia 16 listopada 2017 roku Nr NPII.4100.320.2017 zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - o wydanie opinii dotyczącej zgodności nazwy ulicy "Józefa Wasowskiego" położonej na terenie Miasta Częstochowa z art. 1 ustawy.

W dniu 20 lutego 2018 roku Wojewodzie Śląskiemu została doręczona opinia z dnia 14 lutego 2018 r. Nr BUW-940-11(44)/18 wskazująca, że w opinii Instytutu Pamięci Narodowej nazwa ulicy "Józefa Wasowskiego" na terenie Miasta Częstochowa jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy. Dodatkowo, w opinii podniesiono, iż *„W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu upamiętniona we wskazanej nazwie osoba symbolizuje komunizm w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy.”*

Na poparcie powyższego w opinii wskazano, iż: *„Józef Wasowski (1885–1947) – właśc. Wassercug, dziennikarz i publicysta, od 1944 r. działacz i członek władz prokomunistycznego Stronnictwa Demokratycznego. Pełnił obowiązki dyrektora departamentu w Resorcie Informacji i Propagandy, propagator ustroju sowieckiego. Był pierwszym prezesem Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej. Urodził się 14 kwietnia 1885 r. w Płocku w rodzinie żydowskiej. Po ukończeniu gimnazjum realnego w Sosnowcu wyjechał do Francji, gdzie studiował w École des Sciences Politiques oraz w Collège Libre des Sciences Sociales w Paryżu. W tym czasie pisywał do „Izraelity” podpisując się niekiedy pseud. „Widz”. Pracował jako korespondent „Niwy Polskiej”, warszawskiego tygodnika literacko-naukowego. Współzałożyciel obok Józefa i Izabeli Zielińskich oraz Jerzego Kurnatowskiego Polskiej Ligi Wolnej Myśli w Paryżu działającej od 1906 r., w której do 1908 pełnił stanowisko sekretarza. Po niepowodzeniu finansowym związanym z założeniem własnego miesięcznika pt. „Panteon” w 1907 r. zatrudniony w antyklerykalnym piśmie „Myśl Niepodległa” Andrzeja Niemojewskiego. Jednocześnie współpracował z dziennikiem „Nowa Gazeta” Stanisława Kempnera. W obu pismach publikował teksty natury filozoficznej. Dwie pierwsze książki pt. „Teoria powstania religii” z 1905 i „Wolna myśl” z 1907 r. dotykały spraw związanych z usunięciem kleru i kościoła z wszelkich dziedzin życia społeczno-kulturalnego. W 1909 r. wrócił do Polski publikując na łamach „Prawdy” Stronnictwa Postępowej*

Demokracji. W okresie 1912-1914 wraz z Wincentym Rzymowskim współredagował tygodnik „Widnokrąg". Rok później powrócił do „Nowej Gazety". W 1915 r. przez kilka tygodni w areszcie w Cytadeli Warszawskiej z powodu artykułów o treści propagującej walkę o niepodległość Polski. W latach 1917-1918 pracował w Radzie Stanu. Po zakończeniu I wojny światowej zmienił nazwisko na Wasowski. Od 1918 do 1923 r. pełnił funkcję kierownika wydziału prasowego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, po czym powrócił do działalności dziennikarskiej prowadząc codzienną rubrykę w „Kurierze Polskim". Od 1925 r. redaktor naczelny i założyciel Polskiej Agencji Publicystycznej. W latach 1927-1939 pełnił funkcję wykładowcy w Wyższej Szkole Dziennikarskiej, której był również wicedyrektorem. Do 1928 r. stronnik Józefa Piłsudskiego. Po utracie stanowiska w Polskiej Agencji Publicystycznej w 1932 r. założył własny tygodnik „Epoka", który po dwuletniej przerwie (1934-1936) wznowił wraz z Henrykiem Lukrecem i W. Rzymowskim nadając mu jeszcze bardziej radykalny charakter związany z powstającymi Klubami Demokratycznymi, a później Stronnictwem Demokratycznym. W 1933 założył Ligę Reformy Obyczajów. Wojnę przetrwał zatrudniony przez hr. Zamoyskiego jako urzędnik w nadleśnictwie zamojskim. Jednak po wkroczeniu Armii Czerwonej na te obszary szybko odnalazł miejsce wśród stalinowskich aktywistów. Już w 1944 roku dostosowując się do nowych warunków objął obowiązki dyrektora Departamentu w Resorcie Informacji i Propagandy utworzonego przez Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Po utworzeniu na polecenie Moskwy tzw. Rządu Tymczasowego w dalszym ciągu był dyrektorem w Ministerstwie Informacji i Propagandy. Rozpoczął także aktywna działalność polityczną w obozie komunistów. Został wiceprezesem Rady Naczelnej w prokomunistycznym Stronnictwie Demokratycznym (SD). Z ramienia SD został mianowany członkiem Krajowej Rady Narodowej. Przydzielono mu także mandat w sfałszowanych przez komunistów wyborach do Sejmu Ustawodawczego. Publiczne demonstrował pełną dyspozycyjność wobec nominatów Stalina. Na posiedzeniu KRN 31 grudnia 1944 r. Wasowski odczytał wiernopoddańczą deklarację członków KRN ze Stronnictwa Demokratycznego. Z kolei 3 stycznia 1945 r., złożył wniosek o wotum zaufania dla marionetkowego komunistycznego Rządu Tymczasowego – utworzonego na polecenie Stalina na bazie PKWN. W 1945 r. założył i redagował centralny dziennik realizującego politykę komunistów SD - „Kurier Codzienny". Był zadeklarowanym zwolennikiem sowieckiego totalitaryzmu i zaangażowanym propagatorem „zdobyczy" ustroju sowieckiego. Opowiadał się za możliwie wiernym przeniesieniem sowieckich wzorców na polski grunt. Zainicjował powstanie Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i był jego pierwszym prezesem w latach 1944-1945. Został wyróżniony m.in. możliwością napisania wstępu do oficjalnej edycji propagandowej broszury zawierającej tekst „układu o przyjaźni i współpracy" z ZSRR podpisanego w Moskwie w kwietniu 1945 r. Był wicedziekanem Wydziału Dziennikarstwa Akademii Nauk Politycznych, gdzie uzyskał profesurę, a także prezesował Zarządowi Głównemu Związku Zawodowego Dziennikarzy RP. Zmarł w Warszawie 21 października 1947 r."

W podsumowaniu ww. opinii wskazano, że „*W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Józefa Wasowskiego stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust*

1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną postać upamiętnia. Tym samym nazwa ta propaguje komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust.1 ustawy”.

Wojewoda Śląski w pełni podziela i przyjmuje wnioski płynące z ww. opinii, uznając konieczność - wobec bezczynności Rady Miasta Częstochowy - zmiany nazwy ulicy "*Józefa Wasowskiego*", jako sprzecznej z art. 1 ust. 1 ustawy.

Wojewoda Śląski pismem Nr NPII.4100.320.2017 z 16 listopada 2017 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta Częstochowy z prośbą o podanie propozycji nowej nazwy ww. ulicy, adekwatnej do nazw ulic, które położone są w najbliższej okolicy, ewentualnie wskazanie nazw okolicznych ulic.

W odpowiedzi Prezydent Miasta Częstochowy pismem z dnia 22 listopada 2017 roku o Nr GK-IV.6625.23.2017 wyjaśnił, że na sesjach Rady Miasta Częstochowy nie udało się osiągnąć konsensusu w zakresie zmiany nazwy ulicy. W związku z brakiem porozumienia Radnych Miasta Częstochowy nie przedłożono żadnej propozycji zmiany nazwy przedmiotowej ulicy.

Wobec zaistniałej sytuacji Wojewoda Śląski postanowił, iż nazwa ww. ulicy „*Józefa Wasowskiego*" zostanie zmieniona na nazwę "*gen. bryg. Janusza Gąsiorowskiego*”, gdyż nowa nazwa przedmiotowej ulicy koreluje z pozostałymi nazwami ulic w Mieście Częstochowa.

Gen. bryg. Janusz Gąsiorowski urodził się w dniu 17 czerwca 1889 roku we Lwowie; tam też się wychowywał. Od 1901 roku działał w organizacjach niepodległościowych; „Przyszłość”, tzw. Pet i ”Zarzewie”; w 1909 roku rozpoczął swoją działalność w Polskich Drużynach Strzeleckich, gdzie był wykładowcą, instruktorem i członkiem komendy głównej. Przed wybuchem I wojny światowej studiował filozofię na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Podczas I wojny światowej walczył w szeregach armii austro-węgierskiej przeciwko Rosjanom. Służył w 1 i w 7 Dywizjonie Artylerii Konnej. W grudniu 1916 roku uciekł z rosyjskiej armii i rozpoczął swoją działalność w Polskiej Organizacji Wojskowej, wtedy dobrze poznał się z Józefem Piłsudskim. Od 1918 roku służył w Wojsku Polskim, pełnił funkcję szefa Sekcji Regulaminów i Wyszkolenia Ministerstwa Spraw Wojskowych i Sztabu Generalnego. Był uczestnikiem wojny polsko-bolszewickiej. W latach 1922-1923 ukończył kurs na Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. W 1923 roku został oficerem Sztabu Generalnego, od 1926 roku pracował w Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych jako szef gabinetu Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych. W 1931 roku został szefem Sztabu Głównego Wojska Polskiego, tego samego roku został awansowany na stopień generała brygady. Od 1935 roku pełnił funkcję dowódcy 7 Częstochowskiej Dywizji Piechoty, w tym czasie mieszkał w Częstochowie. W 1938 roku napisał „*Bibliografię psychologii wojskowej*”. Jego dywizja składała się z trzech pułków piechoty (25pp, 27pp, 74pp) i podlegała bezpośrednio dowódcy Armii „Kraków”. Podczas kampanii wrześniowej 7 Częstochowska Dywizja Piechoty została rozbita przez niemiecką 2 Dywizję Lekką, a on sam dostał się w dniu 4 września 1939 roku do niemieckiej niewoli; resztę wojny przebywał w obozie jenieckim w Murnau. Po uwolnieniu osiadł we Francji, tam zmarł w dniu 19 października 1949 roku.

Został odznaczony m.in. Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari, Krzyżem Niepodległości z Mieczami, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi.

Reasumując, wydanie zarządzenia zastępczego w sprawie zmiany nazwy ulicy z "J*ózefa Wasowskiego*" na "*gen. bryg. Janusza Gąsiorowskiego"* należy uznać za uzasadnione i konieczne.

Na podstawie art. 5 ust. 1 i ust. 2 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat. Zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Na niniejsze zarządzenie zastępcze, zgodnie z art. 6c ustawy, w związku z art. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki oraz ustawy o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2017 r., poz. 2495), służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego, w terminie 30 dni licząc od dnia doręczenia zarządzenia, jedynie w przypadku, gdy brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy, wynikał z przyczyn niezależnych od tej jednostki.

WOJEWODA ŚLĄSKI

Jarosław Wieczorek

Otrzymują:

1) Rada Miasta Częstochowy
2) a/a